

Briuselis, 2021 06 02
C(2021) 4019 final

KOMISIJOS NUOMONĖ

2021 06 02

dėl lėšų išaldymo pagal Tarybos reglamentą (ES) Nr. 224/2014 nutraukimo

KOMISIJOS NUOMONĖ

2021 06 02

dėl lėšų išaldymo pagal Tarybos reglamentą (ES) Nr. 224/2014 nutraukimo

Prašymas pateikti nuomone

Atlikdama Sutarčių sergėtojos vaidmenį, Europos Komisija (toliau – Komisija) stebi, kaip valstybės narės įgyvendina Sąjungos teisę, kontroliuojant Europos Sąjungos Teisingumo Teismui (toliau – ESTT)¹.

Taikydamos ribojamąsias priemones, priimtas pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 215 straipsnį, valstybių narių nacionalinės kompetentingos institucijos (NKI) gali prašyti Komisijos pateikti savo nuomonę dėl atitinkamų teisės aktų konkrečių nuostatų taikymo arba pateikti jų įgyvendinimo gaires. NKI taip pat gali prašyti Komisijos pateikti paties SESV 215 straipsnio aiškinimo gaires.

Komisija gavo valstybės narės NKI prašymą pateikti nuomonę dėl prašymo pagal Tarybos reglamentą (ES) Nr. 224/2014 (toliau – Reglamentas)² nutraukti lėšų išaldymą ir užtikrinti finansinės garantijos reikalavimo vykdymą.

Pagrindiniai faktai

Reglamento 5 straipsnio 1 dalimi³ nustatyta, kad išaldomos visos jo I priede išvardytiems asmenims, subjektams ar įstaigoms (toliau – į sąrašą įtrauktas asmuo) priklausančios, jų nuosavybėje esančios, jų valdomos ar kontroliuojamos lėšos ir ekonominiai ištekliai. Be to, pagal Reglamento 5 straipsnio 2 dalį⁴ ES veiklos vykdytojams draudžiama į jo I priedo sąrašą įtrauktiems asmenims suteikti galimybę tiesiogiai arba netiesiogiai naudotis lėšomis ar ekonominiiais ištekliais arba jais naudotis tų asmenų naudai.

Tačiau, remiantis Reglamento 9 straipsniu, nukrypdamos nuo jo 5 straipsnio ir su sąlyga, kad į sąrašą įtrauktas asmuo privalo atlikti mokėjimą pagal sudarytą sutartį arba susitarimą arba iki įtraukimo į sąrašą dienos jam nustatytą įpareigojimą, NKI tokiomis sąlygomis, kurias jos laiko tinkamomis, gali leisti nutraukti tam tikrų lėšų arba ekonominių išteklių išaldymą, jeigu įvykdomos tam tikros sąlygos⁵.

¹ Pagal Sutartis teisiškai privalomą Sąjungos teisės aiškinimą gali teikti tik Europos Sąjungos Teisingumo Teismas.

² 2014 m. kovo 10 d. Tarybos reglamentas (ES) Nr. 224/2014 dėl ribojamųjų priemonių, atsižvelgiant į padėtį Centrinės Afrikos Respublikoje (OL L 70, 2014 3 11, p. 1).

³ Reglamento 5 straipsnio 1 dalyje nustatyta: „[i]šaldomos visos I priede išvardytiems fiziniams ar juridiniams asmenims, subjektams ar organizacijoms priklausančios, jų nuosavybėje esančios, jų valdomos ar kontroliuojamos lėšos ir ekonominiai ištekliai.“

⁴ Reglamento 5 straipsnio 2 dalyje nustatyta: „I priede išvardytiems fiziniams ar juridiniams asmenims, subjektams ar įstaigoms nesuteikiama galimybė tiesiogiai arba netiesiogiai naudotis lėšomis ar ekonominiiais ištekliais arba galimybė jais naudotis tų fizinių ar juridinių asmenų, subjektų arba įstaigų naudai.“

⁵ Reglamento 9 straipsnyje nustatyta: „nukrypdamos nuo 5 straipsnio ir su sąlyga, kad I priede išvardyti fiziniai arba juridiniai asmenys, subjektai arba įstaigos privalo atlikti mokėjimą pagal sutartį arba susitarimą, kurį sudarė atitinkamas fizinis arba juridinis asmuo, subjektas arba įstaiga, arba įpareigojimą, kuris atitinkamam fiziniam arba juridiniam asmeniui, subjektui arba įstaigai buvo nustatytas iki dienos, kurią tą fizinį arba juridinį asmenį, subjektą arba įstaigą į sąrašą įtraukė JT Saugumo Taryba arba Sankcijų komitetas, valstybių narių kompetentingos valdžios institucijos tokiomis

NKI perduotas prašymas susijęs su ES įsteigtos finansų įstaigos prašymu panaikinti tam tikrų į sąrašą įtraukto asmens lėšų įšaldymą, kad būtų galima patenkinti to asmens šiai finansų įstaigai suteiktos garantijos reikalavimą. Tos garantijos susitarimas sudarytas anksčiau, nei į tas asmuo buvo įtrauktas į sąrašą.

Iš esmės NKI užduoda šiuos klausimus:

1. ar Reglamento 9 straipsnio formuluotė „I priede nurodytas fizinis ar juridinis asmuo, subjektas arba organizacija privalo atlikti mokėjimą pagal sutartį arba susitarimą (...)“ reiškia, kad tokį mokėjimą gali atlikti tik pats į sąrašą įtrauktas asmuo, taigi savanoriškai?
2. Kai kontrahentas arba susijusi trečioji šalis remiasi nukrypti nuo į sąrašą įtraukto asmens mokėjimo vykdymo pagal sutartį ar susitarimą leidžiančia nuostata, ar pastaroji šalis turi įrodyti, kad į sąrašą įtrauktas asmuo sutiko atlikti mokėjimą?
3. Ar Reglamento 9 straipsnis taip pat apima (priverstinį) kontrahento ar susijusios trečiosios šalies mokėjimo vykdymą? Ar taip reikėtų aiškinti ir finansinių garantijų reikalavimų vykdymą finansų įstaigos prašymu, nes į sąrašą įtrauktas asmuo, kuris yra skolininkas, nebegrąžina jai savo kredito?
 - 3.1. Ar tokiu atveju teismo, administracinis ar arbitražo sprendimu, nutarimu ar nutartimi, priimtais po to, kai asmuo buvo įtrauktas į sąrašą, galima leisti užtikrinti mokėjimo reikalavimo vykdymą nepaisant į sąrašą įtraukto asmens sutikimo?
 - 3.2. Jei tokio dokumento nėra, ar NKI yra atsakinga už sutartinių ar kitų įsipareigojimų, atsiradusių iki dienos, kurią tas asmuo buvo įtrauktas į sąrašą, galiojimo ir apimties patikrinimą?
 - 3.3. Jei taip, kaip NKI turėtų suderinti į sąrašą įtraukto asmens nuosavybės teisę su į sąrašą neįtraukto kontrahento arba susijusios trečiosios šalies nuosavybės teise?

Teisinis vertinimas

Iš esmės NKI nori sužinoti, ar į sąrašą neįtraukta šalis, ES įsteigta finansų įstaiga, gali reikalauti, kad į sąrašą įtraukto asmens įšaldytą turtą dengtų garantija, numatyta sutartyje, kurią tas asmuo kaip garantas sudarė prieš įtraukiamas į Reglamento I priede pateiktą sąrašą, ir ar tam reikalingas to asmens sutikimas. Be to, NKI klausia, ar nepaisant į sąrašą įtraukto asmens sutikimo, teismo, administracinis ar arbitražo sprendimas, nutarimas ar nutartis, priimti po to, kai tas asmuo buvo įtrauktas į sąrašą, gali būti garantijos reikalavimo vykdymo pagrindas. Galiausiai NKI klausia, ar nesant tokio sprendimo ji gali savarankiškai nuspręsti, ar garantijos reikalavimas turėtų būti vykdomas, ir, jei taip, remiantis kokiais elementais.

Asmens turto įšaldymas nėra baudžiamojo pobūdžio ir nėra konfiskavimas. Tokia priemone siekiama užkirsti kelią į sąrašą įtrauktam asmeniui laisvai naudotis savo turtu ir juo naudotis tais tikslais, dėl kurių tas asmuo buvo įtrauktas į sąrašą. Kadangi turto įšaldymas apima į sąrašą įtraukto asmens pagrindinės teisės į nuosavybę, kuri užtikrinama ES pagrindinių teisių chartijos 17 straipsniu, apribojimą, jis turi būti proporcingas. Juo taip pat turi būti kuo labiau stengiamasi nepažeisti trečiųjų šalių teisių.

sąlygomis, kurias jos laiko tinkamomis, gali leisti nutraukti tam tikrų lėšų arba ekonominių išteklių įšaldymą, jeigu atitinkama kompetentinga valdžios institucija nustatė, kad:

- a) lėšos arba ekonominiai ištekliai bus naudojami I priede nurodyto fizinio arba juridinio asmens, subjekto arba įstaigos mokėjimui atlikti;
- b) mokėjimu nepažeidžiama 5 straipsnio 2 dalis ir
- c) atitinkama valstybė narė pranešė Sankcijų komitetui ketinanti suteikti leidimą ne vėliau kaip prieš dešimt darbo dienų.“

Dėl šių priešasčių ES reglamentuose, kuriais nustatomas turto įšaldymas, taip pat pateikiamos kelios išimtys⁶, kuriomis siekiama leisti tam tikrais atvejais, kai, teisės aktų leidėjo nuomone, tai yra teisėta ir tinkama, naudoti įšaldytą turtą. Dėl kai kurių iš šių išimčių taikymo reikia gauti išankstinį NKI leidimą, todėl jos patenka į nukrypti leidžiančių nuostatų kategoriją. Viena tokia nukrypti leidžianti nuostata įtvirtinta Reglamento 9 straipsnyje.

Jos tikslas – sudaryti sąlygas į sąrašą neįtrauktoms trečiosioms šalims teisėtai naudotis teisėmis pagal privatinę teisę, leidžiant į sąrašą įtrauktam asmeniui vykdyti savo įsipareigojimus ir atlikti mokėjimą trečiajai šaliai. Pagal Reglamento 9 straipsnyje numatytą nukrypti leidžiančią nuostatą reikalaujama, kad būtų įvykdytos tam tikros kartu taikomos sąlygos, t. y.:

1. į sąrašą įtrauktas asmuo privalo atlikti mokėjimą pagal sudarytą sutartį arba susitarimą arba jam nustatytą įpareigojimą;
2. atitinkamas į sąrašą įtrauktas asmuo sutartį arba susitarimą sudarė arba jam įpareigojimas buvo nustatytas iki dienos, kurią tas asmuo buvo įtrauktas į sąrašą;
3. NKI įsitikino, kad:
 - (a) mokėjimą atlieka į Reglamento I priedo sąrašą įtrauktas asmuo,
 - (b) mokėjimu nepažeidžiama Reglamento 5 straipsnio 2 dalis;
 - (c) valstybė narė, kurios NKI gavo prašymą suteikti leidimą, ne vėliau kaip prieš dešimt darbo dienų pranešė atitinkamam Jungtinių Tautų sankcijų komitetui ketinanti leidimą suteikti.

Komisijos nuomone, **garantijos reikalavimo patenkinimas yra mokėjimas, apibrėžtas Reglamento 9 straipsnyje**, nes tai reiškia, kad į sąrašą įtrauktas asmuo garantuotą sumą išmoka į sąrašą neįtrauktai šaliai – ES įsteigta finansų įstaiga.

Be to, NKI klausia, ar pagal Reglamento 9 straipsnio a punkte nustatytą sąlygą, t. y. kad mokėjimą atlieka į sąrašą įtrauktas asmuo, reikalaujama, kad mokėjimas būtų atliktas savanoriškai (t. y. remiantis į sąrašą įtraukto asmens sutikimu), ar mokėjimas taip pat gali būti vykdomas remiantis sutartimi.

Pirma, Reglamento 9 straipsnio a punkte taip neskirstoma. Antra, siauras Reglamento 9 straipsnio a punkto aiškinimas, t. y. kad į sąrašą įtrauktas asmuo tik savanoriškai atlieka mokėjimą pagal ankstesnę sutartį ar įpareigojimą, neatitinka Reglamento 9 straipsnio tikslo. Šios nuostatos tikslas – ne tik sudaryti sąlygas į sąrašą įtrauktam asmeniui laikytis savo ankstesnių sutartinių įsipareigojimų ar pareigų, bet ir leisti jam naudotis ankstesnėmis (sutartinėmis) teisėmis. Trečia, toks siauras aiškinimas reikštų, kad įsipareigojimų pagal ankstesnes sutartis vykdymas priklausytų nuo vienos šalies, šiuo atveju – į sąrašą įtraukto asmens, sutikimo. Toks aiškinimas neatrodytų pagrįstas atsižvelgiant į Reglamento raidę ir dvasią ir galbūt būtų nepateisinamas ir neproporcingas kitos sutarties šalies (t. y. ES įsteigtos finansų įstaigos) teisių pažeidimas.

Todėl Komisija mano, kad Reglamento 9 straipsnio a punktą reikia aiškinti plačiau. Šiuo straipsniu turėtų būti siekiama sudaryti į sąrašą įtrauktam asmeniui sąlygas atlikti mokėjimą pagal sudarytą sutartį arba vykdyti iki įtraukimo į sąrašą dienos jam nustatytą įpareigojimą, o ne nustatyti, kad tai priklauso nuo jo sutikimo. Kaip matyti iš ES ribojamųjų priemonių

⁶ ES sankcijų išimtys paprastai būna nukrypti leidžiančios nuostatos arba taikymo išimtys. Nukrypti leidžiančios nuostatos reiškia, kad ribojamas (draudžiamas) veiksmas gali būti atliekamas tik po to, kai NKI tam suteikia leidimą. Taikymo išimtys reiškia, kad apribojimas netaikomas, kai veiksmo tikslas sutampa su išimties taikymo sritimi; todėl asmenys, kuriems taikoma išimtis, gali nieko nelaukdami vykdyti šį veiksmą.

veiksmingo įgyvendinimo geriausios praktikos (toliau – geriausios praktikos nuostatos), panašu, kad tokią traktuotę patvirtina ES valstybių narių nacionalinė praktika. Pagal geriausios praktikos⁷ nuostatas leidimo naudotis išaldytomis lėšomis ar ekonominiais ištekliais pagal nacionalines procedūras turi prašyti ne tik į sąrašą įtrauktas asmuo, bet ir suinteresuotosios šalys.

Taigi į sąrašą įtraukto asmens sutikimas nėra išankstinė mokėjimo vykdymo siekiant patenkinti garantijos reikalavimą sąlyga. Todėl sprendimas, ar galiausiai patenkinti atitinkamą garantijos reikalavimą, ar jo nepatenkinti, gali būti vykdomas ir prieš į sąrašą įtraukto asmens valią.

Pagrindą tam, kad į sąrašą įtrauktas asmuo vykdytų mokėjimą siekdamas patenkinti garantijos reikalavimą, gali duoti, pavyzdžiui, teismo, administracinio ar arbitražo sprendimas, nutarimas ar nutartis.

Vien tai, kad garantijos reikalavimas galėtų būti tenkinamas nepaisant į sąrašą įtraukto asmens sutikimo, neturėtų būti laikoma neproporcingu poveikiu jo teisėms ir interesams. Kaip nustatyta taikytinoje sutartinėje sistemoje, būtent garantijos naudojamos ir jų reikalavimai vykdomi, jei nevykdomi finansiniai išsipareigojimai. Tai nuo to nepriklauso, todėl tai neturi jokio poveikio tam, kad į sąrašą įtrauktam asmeniui taikomos ribojamosios priemonės.

Kaip numatyta, prieš leisdama nutraukti lėšų išaldymą garantijos reikalavimui patenkinti, **NKI taip pat turi įsitikinti**, kad įvykdytos kitos Reglamento 9 straipsnyje nustatytos sąlygos, visų pirma, **ar atitinkamas mokėjimas yra susijęs su į sąrašą įtraukto asmens sudarytu sutartimi arba susitarimu arba iki įtraukimo į sąrašą dienos jam nustatytu įpareigojimu. Kitaip tariant, reikėtų nustatyti, ar įvykdytos sutartinės garantijos reikalavimo vykdymo sąlygos.**

Šį vertinimą palengvins teismo, administracinis ar arbitražo sprendimas, nutarimas ar nutartis, kuriais pripažįstama į sąrašą neįtraukto subjekto teisė pasinaudoti garantija remiantis anksčiau galiojusi sutartiniu išsipareigojimu. Tačiau, Komisijos nuomone, Reglamentu NKI suteikiami įgaliojimai nuspręsti, ar suteikti leidimą ir nesant tokio sprendimo, remiantis visais turimais faktiniais ir teisiniais elementais, įskaitant, kai įmanoma, į sąrašą įtraukto asmens nuomonę.

Atrodo, kad tokios praktikos laikomasi nacionaliniu lygmeniu, kaip matyti geriausios praktikos nuostatose, o jos rodo, kad į sąrašą įtrauktas asmuo turėtų būti kuo daugiau informuojamas apie tokius prašymus ir kad toliau būtų taikomos įprastos procedūros siekiant nustatyti reikalavimų į sąrašą įtrauktam asmeniui pagrįstumą. Geriausios praktikos nuostatose taip pat nurodoma, kad NKI turi „atsižvelgti į kreditoriaus ir į sąrašą įtraukto asmens ar subjekto pateiktus įrodymus dėl to, ar egzistuoja teisinė prievolė (sutartinė ar nustatyta įstatymu) suteikti lėšas ar ekonominius išteklius“⁸. Be to, „visapusiškai vadovaudamasi Reglamento raide ir dvasia“ NKI gali, *inter alia*, atsižvelgti „tiek į sąrašą įtraukto asmens ar subjekto, tiek į sąrašą neįtraukto asmens ar subjekto nuosavybės teisę sutarčių, tarp jų sudarytų iki įtraukimo į sąrašą dienos, atžvilgiu“⁹.

Kiek tai susiję su kitomis Reglamento 9 straipsnyje nustatytomis sąlygomis, Komisija laikosi nuomonės, kad jos yra įvykdytos. Pirma, pareiga patenkinti garantijos reikalavimą kyla iš į sąrašą įtraukto asmens ir prašymą pateikusios ES įsteigtos finansų įstaigos sutarties. Antra, sutartį šalys sudarė iki to asmens įtraukimo į Reglamento I priedo sąrašą dienos. Galiausiai

⁷ ES ribojamųjų priemonių veiksmingo įgyvendinimo geriausia praktika (dok. 8519/18), <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-8519-2018-INIT/lt/pdf>, 82 punktas.

⁸ Ten pat.

⁹ ES geriausia praktika, 76 punktas.

garantija išmokama ES įsteigta finansų įstaigai, kuri nėra įtraukta į Reglamento I priedą (pagal Reglamento 9 straipsnio b punktą).

Jei NKI ketintų leisti panaudoti atitinkamas lėšas, Komisija primena, kad ne vėliau kaip prieš dešimt darbo dienų apie tai reikia pranešti atitinkamam Jungtinių Tautų sankcijų komitetui (pagal Reglamento 9 straipsnio c punktą). Išduodama leidimą, NKI taip pat gali apriboti jo taikymo sritį: nustatyti sąlygas, kurias ji laiko tinkamomis siekiant užtikrinti, kad leidžiamais veiksmais (t. y. tam tikrų lėšų įšaldymo nutraukimu) nebūtų trukdoma taikyti pagal Reglamento 12 straipsnį nustatytų ribojamųjų priemonių ar jos nebūtų apeinamos.

Išvados

Komisija mano, kad:

- (1) į sąrašą įtraukto asmens iki jo įtraukimo į sąrašą nustatytos garantijos reikalavimo vykdymas išaldytomis lėšomis prilygsta Reglamento 9 straipsnyje apibrėžtam mokėjimui;
- (2) jei įvykdomos visos Reglamento 9 straipsnyje nustatytos sąlygos, garantija gali būti naudojama ir be į sąrašą įtraukto asmens sutikimo arba prieš jo valią;
- (3) ar šios sąlygos įvykdytos, turi nustatyti NKI. Visų pirma, siekdama nustatyti, ar garantija turi būti išmokėta pagal ankstesnę sutartį ar ankstesnį įpareigojimą, NKI gali atsižvelgti į teismo, administracinius ar arbitražo sprendimus, nutarimus ir nutartis, priimtus po to, kai asmuo buvo įtrauktas į sąrašą. Jei tokių dokumentų nėra, NKI šį vertinimą turės atlikti savarankiškai. Turėtų būti ir toliau užtikrinamos taikytinos nacionalinės teisės aktuose nustatytos materialinės ir procesinės teisės. Be to, išduodama leidimą NKI gali nustatyti sąlygas, kurias ji laiko tinkamomis siekiant užtikrinti, kad leidžiamais veiksmais nebūtų trukdoma taikyti pagal Reglamento 12 straipsnį nustatytų ribojamųjų priemonių ar jos nebūtų apeinamos.

Priimta Briuselyje 2021 06 02

Komisijos vardu
Mairead McGUINNESS
Komisijos narė

